

review) a společnou zprávu odborníků z Leidenského evropského institutu a Asserova institutu z roku 2007. Autor zdůrazňuje to, že ačkoliv se nadměrná implementace nevyskytuje systematicky a ani není nijak výrazně rozšířená, její dopady na obchod a průmysl mohou být mimořádně škodlivé, a proto je třeba se jí vyhnout.

Další zástupce univerzity v Leidenu, profesor občanského práva Jaap Hijma, ve svém příspěvku (*Spotřebitelská koupě: adaptace (nizozemského) vnitrostátního práva nadnárodním požadavkům*) pojednává o účincích evropských směrnic na právní systém, a to zejména v oblasti práv a ochrany spotřebitele. Jako vzorový předkládá příklad nizozemského Občanského zákoníku z roku 1992. Ten, ačkoliv jej lze bezesporu označit za „mladý kodex“, musel být např. v oblasti spotřebitelského práva opakovaně přizpůsobován požadavkům evropských směrnic. Autor toto hodnotí nepříliš kladně a shledává, že situace je o to obtížnější, když rozdíl mezi stavem dosaženým vnitrostátním právem a stavem předvídaným směrnicí je materiálně nevýznamný. V závěru svého příspěvku pak vyzdvihuje roli soudce při výkladu a aplikaci národních právních předpisů harmonizovaných s evropským právem, ale i předpisů z oblasti práva nadnárodního.

Společným znakem všech příspěvků publikovaných v recenzovaném sborníku je jejich vysoká odbornost. Autoři v nich analyzují nejen problematické otázky samotného evropského zákonodárství, ale i důsledky, které řešení těchto otázek promítá do vnitrostátního zákonodárství a rozhodovací činnosti soudů. S ohledem na současný vývoj nadnárodního práva nelze než konstatovat, že teze uvedené v jednotlivých příspěvcích si uchovávají svou aktuálnost i po relativně dlouhé době od publikace sborníku. Vzhledem k širokému nosnému tematickému zaměření, které ve své linii umožnilo tematickou pestrost dílčích příspěvků, zaujme recenzovaný sborník nejen čtenáře z oblasti evropského práva, ale i z oblasti práva ústavního, občanského a obchodního.

Mgr. Marie Koričanská

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Laclavíková M. – Švecová A. Pramene práva na území Slovenska II. (1790–1918). Trnava: TYPI Universitas Tyrnaviensis, 2012, 673 s.

V druhej polovici roka 2012 bola publikovaná vydavateľstvom Trnavskej Univerzity publikácia doc. JUDr. Miriam Laclavíkovej, Ph.D. a doc. JUDr. PhDr. Adriany Švecovej, Ph.D. s názvom *Pramene práva na území Slovenska II. (1790–1918)*. Obe autorky netreba odbornej verejnosti zvlášť predstavovať: patria medzi vedúce osobnosti mladšej generácie právnych historikov na Slovensku a ich predchádzajúce publikácie sú známe nielen v kruhoch osôb inklinujúcich k dejinám práva. Autorky pedagogicky a vedecky pôsobia na Katedre dejín práva, Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

Pramene práva na území Slovenska II. (1790–1918) sú druhým zväzkom predpokladanej štvorzväzkovej edície *Pramene práva na území Slovenska*. Obdobie rokov 1790–1918 je z právno-historického hľadiska mimoriadne náročné obdobie, ktoré je čiastočne zavŕšené právnymi kodifikáciami z obdobia dualizmu. Problematickejšim je vymedzenie roku uzatvárajúceho vymedzené obdobie – teda roku 1918. Prirodzeným právno-historickým medzníkom by mal byť skôr rok 1948, avšak – ako uvádzajú samotné autorky v úvode textu publikácie – autorky sa rozhodli pre rok 1918 skôr z utilitaristického ako koncepčného hľadiska. Z historického hľadiska ide o nanajvýš vhodné a podarené spojenie časti novoveku a najnovších dejín, ktoré zahŕňa – na objektivitu posudzovateľa náročné – obdobie Bachovho absolutizmu a dualistickú rakúsko-uhorskú monarchiu, z pohľadu procesu národného uvedomenia Slovákov ide o obdobie dokonštituovania štátoprávnej základne ich samourčovacieho práva.

Ako sme uviedli vyššie, posudzovaná publikácia je súčasťou pokračovania autorkami zamýšľanej celej edície prameňov práva v jej vedecko-bádateľskej i pedagogicko-didaktickej podobe. Obe roviny sa podarilo autorkám vhodne sklbiť, v čom spočíva jedinečnosť spracovania posudzovanej publikácie. Je to nesporne aj dôsledkom faktu ich jednoznačne vyprofilovanej nespochybniteľne dobrej pozície v oboch uvádzaných dimenziách pôsobenia vysokoškolského učiteľa.

Recenzovaná publikácia v sebe zahrňuje široký diapazón prameňov z vymedzeného obdobia podávajúci dostatočne plastický obraz o vývoji práva, jeho jednotlivých odvetví i právnych inštitútov. Napriek tejto skutočnosti zvolené ich systemizovanie vytvára dostatočný prehľad a tým aj rýchlu orientáciu sa v nich. To je veľmi dôležité, ba až rozhodujúce, pre ich používanie.

Publikácia *Pramene práva na území Slovenska II. (1790–1918)* je podľa vzoru prvého zväzku edície rozdelená na dve základné časti, a to časť všeobecnú a časť osobitnú. Prvá podkapitola prvej časti pojednáva o materiálnych prameňoch práva s poukázaním na zásadné postavenie a význam uhorskej právnej vedy s prezentáciou názorov jej najvýznamnejších predstaviteľov I. Kelemana, I. Franka, A. Kövyho, J. Junga, I. Zlinszkeho. Následne sú prezentované kodifikačné návrhy z oblasti trestného a občianskeho práva (od pôsobenia *Deputatio in iuridicis* až po návrh občianskeho zákonníka z roku 1900). Z pohľadu vplyvu na utváranie slovenskej právnej terminológie má veľký význam publikovanie diela Bohuslava Tablica Kratičká summa práv uherských z roku 1801 a časti diela Augustína Rátha Otáznik k sbieraniu slovenského obyčajového práva z roku 1906/1907. Nasleduje prezentácia jednotlivých formálnych prameňov práva s príslušnou kauzistikou, v rámci ktorej sú na prvom mieste zaradené výklady o pozícii zákona a jeho relevancii najmä v oblasti verejného práva. Nasleduje výklad o Dočasných súdnych pravidlách Judexkuriálnej konferencie publikované podľa A. Dauschera, ktoré boli doposiaľ prístupné z väčšej časti len v maďarskom alebo nemeckom jazyku. Výklad o súdnej praxi a kuriálnych rozhodnutiach približuje význam súdnych rozhodnutí v Uhorsku. Záver tejto časti je venovaný popisu zmien postavenia privilégií a štatútov oproti ich významu v stredovekej hierarchii prameňov práva.

Osobitná časť je logicky a vhodne členená podľa jednotlivých právnych odvetví, a sú tu uvádzané konkrétne pramene práva v nasledovných celkoch: osoby a rodinné práva (manželské právo, majetkové vzťahy medzi manželmi, úprava náhradných rodičovských vzťahov), vecné právo (usporiadanie vecných práv bývalých poddaných, ochrana držby, predpisy o pozemkovoknižnej evidencii, úprava vyvlastnenia a reálnych bremien), dedičské právo (úprava Dočasných súdnych pravidiel, špecifikácia formálnych náležitostí závetov, úprava fideikomisov), záväzkové, obchodné, konkurzné právo, právo cenných papierov (obchodný zákon, úprava konkurzu, zmienek a šekov, kauzistická úprava pracovnoprávných vzťahov), občianske právo procesné, medzinárodné právo súkromné, trestné právo, trestné právo procesné, správne právo.

Samostatne vyčlenená, posledná časť práce je venovaná procesom národného obrodenia a kultúrny, literárny a národným deklaráciám a proklamáciám, ktoré podľa autoriek slúžia na propagáciu v zmysle idey „len ten národ má budúcnosť, ktorý pozná svoju históriu, tradície a národné korene“.

Autorky sa v publikácii *Pramene práva na území Slovenska II. (1790–1918)* neobmedzili len na taxatívnu enumeráciu strohého znenia jednotlivých prameňov práva ale každý prameň je uvádzaný sprievodným slovom. Sprievodné slovo autoriek vhodnou a odborne fundovanou formou nielen uvádza každý jednotlivý prameň práva, ale – k väčšej celosti jednotlivých častí zaradených jednotlivých prameňov – sú navyše predznamenané uvádzajúcim širším výkladom historicity doby, štátoprávnej situácie i náčrtu existujúcich spoločenských pomerov. Tým všetkým tak dochádza k bezprostredne rýchlemu zorientovaniu sa v následne zaradených prameňoch. Ale tiež k lepšiemu, menej brániacemu sa vniknutiu a orientácii do konkrétne vybranému prameňu práva. To má nenahraditeľný metodický i metodologicko –

pedagogický dopad, nehovoriac o výborne prepracovanej odbornej úrovni sprievodného textu z pera oboch autoriek. Dovoľme si dokonca tvrdiť, že samotné sprievodné slovo má monografický charakter umocňovaný početnosťou poznámkového aparátu, ktorý je autorami používaný aj pri vysvetľovacom prieniku do niektorých prameňov práva.

Okrem pedagogicko – didaktickej a vedecko – bádateľskej roviny zamerania využiteľnosti recenzovanej publikácie je potrebné poukázať aj na tretiu rovinu. A tou je nesporne široká a rôznorodá juristická prax daná práve publikáciou prameňov práva v ich vymedzenom období, poznanie ktorých má aj pre súčasnosť nemalý význam. Osobitne by sme chceli vyzdvihnúť ešte jednu skutočnosť: tou je použitý spôsob modelovania právneho myslenia poslucháčov právnických fakúlt už od prvého roku ich vysokoškolského právnického vzdelávania prostredníctvom výučby právnych dejín na našom území. Súčasťou komentovaných prameňov práva v recenzovanej publikácii je popri komplexe otázok na záver jednotlivých celkov aj uvádzanie kazuistiky a súdovej právnej praxe. Touto skutočnosťou sa v mnohých smeroch prekračuje uznávaný a potrebný propedeutický charakter potreby výučby štátoprávnej histórie na právnických fakultách.

Z hľadiska pripomienok k recenzovanej publikácii môžeme konštatovať len niektoré naše zanedbateľné úvahové návrhy: doporúčili by sme pozorné prekontrolovanie ich vlastného textu, lebo na niektorých miestach existujú gramatické nezrovnalosti, ktoré nemôžu byť z dôvodu odbornosti ponechané na redakčnú úpravu. Celkove hodnotíme recenzovanú publikáciu veľmi pozitívne. Konštatujeme, že publikácia je rozhodne obohatením nášho právno-historického poznania, a posúva ho o značnú dĺžku ďalej. Publikáciu hodnotíme pozitívne aj z pohľadu formy akou je písaná. Autorkám sa ju podarilo napísať štýlom, ktorý nie je príliš typický pre univerzitných učiteľov a vedeckých pracovníkov. Vyvarovali sa akýmkoľvek ťažkopádnyim nezrozumiteľným termínom a práca je zrozumiteľná nielen poslucháčom štúdiá na právnických fakultách, ale aj študentom nie právnych disciplín, či záujemcom z radov verejnosti. Je vhodným doplnkom literatúry mapujúcej vývoj štátu a práva (a jeho aplikácie) na našom území.

Prof. JUDr. Dr. h. c. Peter Mosný, CSc.
Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave
JUDr. PhDr. Róbert Jáger, PhD.
Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela

Jelínek, J. a kolektiv. Zákon o obětech trestných činů. Komentář s judikaturou. Praha: Leges, 2013, 264 s.

Nabídka knižního trhu v posledních měsících obohatila publikace věnovaná novému zákonu č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Jedná se o první komentář k tomuto zákonu, který pod vedením prof. JUDr. Jiřího Jelínka, CSc., zpracovali Mgr. Bc. Vladimír Pelc a Mgr. Katarína Danková a který vydalo nakladatelství Leges v edici Komentátor. Autorský kolektiv tvoří odborníci, kteří se problematikou obětí dlouhodobě zabývají. Prof. Jelínek je autorem monografie o poškozeném a celé řady dalších prací orientovaných na postavení poškozeného a oběti v trestním řízení,¹ Mgr. Pelc se jako pracovník legislativního odboru Ministerstva spravedlnosti podílel na zpracování zákona o obětech trestných činů a Mgr. Danková působí jako právní konzultantka v několika neziskových organizacích zabývajících se pomocí obětem

¹ Viz zejména JELÍNEK, J. *Poškozený v trestním řízení*. Praha: Karolinum, 1998. JELÍNEK, J. – GRIVNA, T. *Poškozený a oběť trestného činu z trestněprávního a kriminologického pohledu*. Praha: Leges, 2012.